

**ACORD 24/2024, de 13 de març, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

Sobre l'anàlisi del contingut del programa *Nit sense ficció. S'ha acabat!* emès per TV3, el 14 de novembre de 2023

Fets

1r. El 15 de desembre de 2023 va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC), a través del formulari del web, un escrit (Q172/2023) en què la persona signant afirmava que durant l'emissió del programa *Nit sense ficció. S'ha acabat!* a TV3, la jugadora de futbol sala Marta Collado "[...]" va donar la seva versió d'uns fets presumptament ocorreguts durant la temporada 2020-2021 on assenyala conductes i fets sobre l'entrenador que va tenir", que correspon al signant mateix de la queixa.

Afegeix que "[...]" aquests fets no són veritat i que aquesta noia ha deformat completament la realitat amb unes acusacions molt greus i que atempten contra el meu honor i la meva dignitat" i manifesta que "si bé no es menciona el meu nom ni apareix la meua imatge, sí que es diu la temporada i el mateix programa jutja aquestes conductes dient que jo vaig traspasar diverses línies vermelles [...]". Assegura, a més, que si bé no ha estat denunciada per aquest motiu, la premsa el tracta "[...]" literalment d'agressor sexual "[...]", amb les conseqüències negatives que això pot comportar per a la seva carrera professional, motiu pel qual demana "[...]" la retirada immediata d'aquest reportatge per atemptar contra el meu honor "[...]".

2n. El 26 de gener de 2024, l'Àrea de Continguts del CAC va elaborar l'Informe 5/2024, relatiu a l'anàlisi del programa *Nit sense ficció. S'ha acabat!*, emès per TV3, el 14 de novembre de 2023, en què indica que el programa esmentat "[...]" consta d'un espai de debat i reflexió a plató titulat *S'ha acabat! Prou masclisme a l'esport* i del documental *S'ha acabat! L'efecte Rubiales*. [...]"

Respecte al context en què es produeix el programa, de l'informe esmentat en transcrivim els elements següents:

- el context d'emissió: "[...]" El programa manifesta des de l'inici de l'emissió que el seu objectiu és parlar de masclisme en l'esport, tant d'elit com de base, i ho contextualitza en el debat que ha generat el cas Rubiales, que al·ludeix al fet que el president de la Reial Federació Espanyola de Futbol va fer a la jugadora de futbol Jennifer Hermoso durant la celebració de la victòria en la FIFA Women's World Cup 2023. En aquest marc, la conducció del programa posa en relleu les conseqüències que aquest fet ha suposat en les estructures "que semblaven inamovibles" del món del futbol. [...]"
- l'estructura del programa: "[...]" l'emissió consta de tres parts diferenciades:
 1. (De 22:10 a 22:14) Una **introducció** a plató en què s'explica que durant el programa es tractarà el masclisme a l'esport, es presenten les persones que hi intervindran, s'emeten una bateria de declaracions d'arxiu d'entrenadors i jugadors de futbol que al·ludeixen a les dones en aquest àmbit i s'anuncia l'emissió imminent del documental *S'ha acabat! L'efecte Rubiales*.

2. (De 22:14 a 23:22) **Documental *S'ha acabat! L'efecte Rubiales***, en què s'exposen experiències personals relacionades amb el masclisme a l'esport a través de les intervencions de diverses esportistes en actiu i ja retirades, entrenadores i entrenadors, àrbitres, presidents de clubs, representants sindicals i persones expertes en l'abordatge de les violències masclistes.
3. (De 23:22 a 00:53) **Programa a plató de debat i reflexió *S'ha acabat! Prou masclisme a l'esport*** en què es reflexiona sobre les violències masclistes en l'àmbit esportiu amb persones vinculades a l'esport i amb persones expertes en psicologia i sociologia a partir de tres elements: una taula de debat, entrevistes i interaccions amb esportistes i periodistes que seuen al voltant del plató en l'anomenada *Grada*. [...]"

3r. En consideració a l'objecte de la queixa presentada, l'Informe 5/2024, de 26 de gener, indica que "[...] La intervenció de la jugadora de futbol sala Marta Collado s'emmarca dins del documental *S'ha acabat! L'efecte Rubiales* [...] entre les 22:17:35 i les 22:21:25 [...]", i el descriu de la manera següent: "[...]"

- La jugadora de futbol exposa en primera persona que el motiu de l'exposició pública del seu cas és poder ajudar altres esportistes que es puguin trobar en la mateixa situació i narra el cas de presumpte assetjament sexual que va patir per part d'un antic entrenador.
- El programa afegeix durant el temps en què es tracta el seu cas dues veus més que corroboren la versió de la jugadora de futbol sala: la de la capitana del seu equip, que descriu el suport que van donar a la jugadora des del començament, i la del president del club, que explica que l'entrenador no va negar la situació i ell va adoptar la decisió de destituir-lo.
- Del contingut emès no se'n desprèn que en l'elaboració del documental s'hagi contactat amb cap presumpte agressor per demanar la seva versió, atenent que el documental se centra en el paper de les víctimes de violència masclista a l'esport. L'únic cas identificat i amb veu, en aquest cas unes imatges d'arxiu emeses prèviament per televisió, de presumptes autors de violències masclistes és el de l'expresident de la Federació Espanyola de Futbol, cas que emmarca de manera global tot el programa: *S'ha acabat! L'efecte Rubiales*.
- L'autoria del documental, a través de la veu en *off*, aporta elements d'identificació, de manera indirecta, de la persona a qui fa referència Marta Collado en la seva intervenció i ho contextualitza afirmant que "abans, jugant a Primera amb el Penya Esplugues, un entrenador va travessar diverses línies vermelles". En cap moment, però, es diu el nom d'aquesta persona, ni l'any concret en què va entrenar al club esmentat, ni tampoc es veuen imatges seves en pantalla. [...]"

Consideracions jurídiques

Primera. Marc normatiu

Les lletres a i d de l'apartat 1 de l'article 20 de la Constitució espanyola (CE) reconeixen el dret a expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció (llibertat d'expressió) i el dret a comunicar o rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió (llibertat d'informació); i l'apartat 1 de l'article 18 de la CE reconeix els drets a l'honor, a la intimitat personal i familiar, i a la pròpia imatge.

Des del punt de vista del tractament d'aquests drets fonamentals, la llibertat d'informació comprèn la comunicació de fets susceptibles de contrast amb dades objectives, i té com a titulars els membres de la col·lectivitat i els professionals del periodisme (STC 77/2009, de 23 de març); mentre que la llibertat d'expressió té un camp d'acció més ampli que la llibertat d'informació, atès que no comprèn la comunicació de fets, sinó l'emissió de judicis, creences, pensaments i opinions de caràcter personal i subjectiu (STC 216/2006, de 3 de juliol).

Cal destacar que la comunicació pública de fets delictius queda subjecta al principi de llibertat d'informació. Així, per exemple, la sentència del Tribunal Suprem, de 17 de maig de 2012 assenyala que: "[...] la imputación de la comisión de hechos delictivos constituye comunicación de información que requiere, para estar amparada por el ejercicio legítimo de la libertad de información, cumplir el requisito de ser veraz. [...]". En termes similars, s'expressa la sentència, també del Tribunal Suprem, de 12 de gener de 2018: "[...] Por tanto, el derecho fundamental que está en juego, en el sentido de que podría legitimar la afectación del honor del demandante producida por la conducta de los recurrentes, no es la libertad de expresión, que versa sobre opiniones, críticas y valoraciones personales, sino la libertad de información, puesto que se imputó al demandante la comisión de hechos gravísimos, susceptibles de contraste mediante datos objetivos. [...]".

D'altra banda, la Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge (LPDH), estableix els mecanismes de protecció d'aquests drets davant qualsevol ingerència o intromissió il·legítima. Això no obstant, com assenyala l'exposició de motius de la Llei, els drets dels subjectes a protegir no es poden considerar absolutament il·limitats, atès que hi ha casos en què aquestes ingerències o intromissions no es poden considerar il·legítimes, en virtut de raons d'interès públic que imposen una limitació dels drets individuals. També, específicament, en l'àmbit audiovisual, l'article 8 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), garanteix l'exercici legítim dels drets fonamentals a la llibertat d'expressió i d'informació, així com el respecte als drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge en el marc de la comunicació audiovisual.

Com així ho ha expressat la STC 14/2003, de 30 de gener, el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar, i a la pròpia imatge són tres drets autònoms i substantius, encara que estretament vinculats entre si com a drets de la personalitat, derivats de la dignitat humana i dirigits a la protecció del patrimoni moral de les persones. Contextualitzem, a continuació, el tractament jurisprudencial d'aquestes drets:

i) el dret a l'honor constitueix un concepte jurídic normatiu, la concreció del qual depèn de les normes, els valors i les idees socials vigents en cada moment, a l'objecte d'emparar la bona reputació d'una persona, protegint-la davant expressions o missatges que la facin desmerèixer en la consideració aliena i en provoquin descrèdit o menyspreu (STC 51/2008, de 14 d'abril).

ii) el dret a la intimitat es vincula a l'esfera més reservada de les persones, a l'àmbit que aquestes sempre preserven de les mirades alienes, aquell que es vol mantenir ocult als altres pel fet de pertànyer a l'esfera més privada (STC 151/1997, de 29 de setembre).

iii) el dret a la pròpia imatge salvaguarda la projecció exterior de la imatge com a mitjà d'evitar ingerències no desitjades (STC 139/2001, de 18 de juny), de vetllar per una imatge externa determinada (STC 156/2001, de 2 de juliol) o de preservar la seva imatge pública (STC 81/2001, de 26 de març).

A la vista d'aquesta conceptualització, aquest acord ha de ponderar, d'una banda, l'eventual afectació del dret a honor, a la intimitat personal i familiar, i a la pròpia imatge de la persona que ha presentat la queixa, i de l'altra, el dret a la llibertat d'informació del prestador públic de serveis de comunicació audiovisual, Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, d'emetre les declaracions de la senyora Marta Collado.

Segona. La llibertat d'informació en les informacions relatives a la crònica de successos

Com ha recordat el Tribunal Suprem, per totes, a la sentència de 12 de desembre de 2023, les eventuais col·lisions que es puguin produir entre el dret a l'honor i el dret a la llibertat d'informació s'han de resoldre mitjançant tècniques de ponderació constitucional tenint en compte, sempre, les circumstàncies del cas en concret.

En primer lloc, la ponderació ha de respectar la posició prevalent que ostenta el dret a la llibertat d'informació sobre el dret a l'honor pel fet que resulta essencial com a garantia per a la formació d'una opinió pública lliure, indispensable per al pluralisme polític que exigeix el principi democràtic (STS 11 de març de 2009). En aquest sentit, la protecció constitucional de la llibertat d'informació arriba a un màxim nivell quan la llibertat és exercida pels professionals de la informació mitjançant el vehicle institucionalitzat de formació de l'opinió pública, entesa en la seva accepció més àmplia (STC 105/1990, de 6 de juny).

En segon lloc, la tècnica de la ponderació, com indica la STS de 13 de novembre de 2023, exigeix valorar el pes relatiu dels drets fonamentals respectius que entren en col·lisió. Des d'aquesta perspectiva, els elements que valora la ponderació són els següents:

a) Si la informació té rellevància o interès públic quan es projecta sobre persones que exerceixin un càrrec públic o una professió de notorietat o projecció pública (STC 68/2008, de 23 de juny). En aquests supòsits, el pes de la llibertat d'informació és més intens en relació amb el dret a l'honor. Així, la projecció pública es reconeix, ja sigui per l'activitat política, la professió o la relació amb un succés important (STS de 17 de desembre de 1997). El requisit de l'interès públic d'una notícia es considera implícit en qualsevol informació que afecti fets o esdeveniments de rellevància penal, malgrat que encara no s'hagin judicialitzat –crònica de successos– (STS de 2 de desembre de 2008).

Així, doncs, les declaracions de la jugadora de futbol sala Marta Collado, tal com es recullen en l'Informe 5/2024, de 26 de gener, és a dir, “[...] explica a càmera en primera persona els abusos que presumptament va patir per part d'un entrenador quan formava part del Penya Esplugues. [...]”, són fets que tracten sobre una temàtica que genera especial sensibilització social, i per tant, cal incloure els fets d'aquestes declaracions dins de la categoria de fets rellevants o d'interès públic.

b) Si la informació compleix el requisit de veracitat (STC de 29/2009, de 26 de gener), entesa com el resultat d'una diligència raonable per part de la persona informadora a l'efecte de contrastar la notícia d'acord amb pautes professionals, i s'ajusta a les circumstàncies del cas, tot i que la informació, amb el transcurs del temps, pot ser desmentida més endavant o pot resultar no confirmada (STC 139/2007, de 4 de juny).

En l'anàlisi d'aquest aspecte, l'informe de l'Àrea de Continguts indica que “[...] El documental contrasta el relat de la jugadora amb dues persones més: una companya de l'equip i el president del club, qui explica que va adoptar la decisió de cessar l'entrenador. [...]”. Amb la inclusió d'aquests dos testimonis, es pot donar per acreditada la veracitat de la notícia, amb el benentès que el compliment d'aquest principi no pressuposa que les declaracions de la senyora Collado siguin verdaderes. El principi de veracitat, com s'ha assenyalat més amunt, només té per objecte acreditar per part del mitjà de comunicació

una comprovació diligent, professional i fidedigna dels fets en els quals es fonamenta la informació, circumstància que entenem que hi concorre.

c) Si la transmissió de la notícia o reportatge ha sobrepassat la finalitat informativa i atorga un matís injuriós, denigrant o desproporcionat (STC 56/2008 de 14 d'abril).

D'acord amb l'informe de referència "[...] En el documental en cap moment es diu el nom d'aquesta persona, ni l'any concret en què va entrenar al club esmentat, ni tampoc s'identifiquen imatges seves en pantalla. L'única referència indirecta que permetria identificar-lo és l'afirmació de la jugadora que els fets van passar quan jugava a Primera amb el club Penya Esplugues [...]".

En aquest sentit, no s'observa que en la referència indirecta esmentada s'hi hagi inclòs cap element que suposi un judici de valor que pugui afectar els paràmetres de protecció del dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar, i a la pròpia imatge.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per majoria, el següent

ACORD

1. Constatar que el contingut del documental *S'ha acabat. L'efecte Rubiales*, emès per TV3 el 14 de novembre de 2023 dins del programa *Nit sense ficció. S'ha acabat!*, compleix amb els principis rectors de la regulació dels continguts audiovisuals, amb el benentès que el principi de veracitat només té per objecte acreditar, per part del mitjà de comunicació, una comprovació diligent, professional i fidedigna dels fets en els quals es fonamenta la informació.
2. Comunicar aquest acord a la persona que ha presentat la queixa i a la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA.

Barcelona, 13 de març de 2024

Xevi Xirgo i Teixidor
President

Laura Pinyol Puig
Consellera secretària